

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ERSCHEINT JEDEN SONNTAG.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
 NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ:

DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108—60.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Bányászatunk és kohászatunk az 1914. évben.

A hazai bányászatra és kohászatra az 1914. év nem volt kedvező, a termelés az 1913. évben tapasztalt fellendülés után, 1914-ben visszazökkent az előző évek színvonalára a bánya- és kohóvállalatainknak a váltságos gazdasági viszonyok között erősen megcsappant munkaslétszám mellett kellett megküzdniük a nehézségekkel, amelyek számos esetben üzemkorlátozásra és csaknem hétezer zárkutatmány feladására vezettek, úgy hogy az 1914. év végén nyilvántartott zárkutatmányok száma 50.803-ra (11,0%-kal) szállott le.

Az 1914. év első felében még az 1913. évi ipari válság hatása volt érezhető, az év második felében pedig a hadiállapot következtében beállott munkáshiány és a szállítások korlátozása bénította meg a bánya- és kohóvállalataink teljesítőképeségét. Ilyen viszonyok mellett a bányászati és kohóipari termelés 1914-ben pénzürtékben kifejezve 164 millió koronára szállt le, tehát 21,6 millió koronával (11,6%-kal) volt kevesebb, mint 1913-ban. Ez a csökkenés a közgazdasági szempontból legfontosabb két bányamivelési ágazat termelésében a szénbányászatban 8,7 millió korona és a vasbányászatban 2,9 millió korona apadást jelentett.

Szén- és vasbányászatunkban már az 1914. évi termelési előirányzat is csökkenő volt. A legnagyobb szénfogyasztással járó ipar, a vasipar ugyanis az 1914. évre vonatkozó nagy szénüzletkötések idején súlyos válsággal küzdött, a vasgyárak nagy része korlátozta üzemét, az 1914. évi szénkitermelés arányát szűk keretek között állapították meg. A vasbányászatra pedig ezenkívül nyomásztólólag hatott az 1913. évi túltermelés is. Később a hadiállapot, amely a vasiparnak a hadiöleket szolgáló üzeméitől egyre fokozottabb termelési tevékenységet kívánt, a vasbányászatban is szükségessé tette az üzem kiterjesztését a minthogy ezzel a szén szükséglet is emelkedett, a szénbányászatunk is újabb lendületet vett. A munkáshiány és a forgalmi nehézségek miatt azonban, bár az átmeneti intézkedések megtörténtek, a háború bénító hatása az első hónapokban erősen érezhető volt.

A bányászat céljaira adományozott vájnatelkek kiterjedése 1914-ben 101.393 hektárt tett, amelynek 14,6%-a a kincstári bányászat, 85,4%-a pedig a magánbányászat vájnatelkeire esik. A vájnatelkek összes területe az 1913. évi területhez képest 1304 hektárral (1,3%-kal) növekedett. A vájnatelkek összes területéből 57,5 ezer hektárt kőszénre, 19,3 ezer hektárt vasércre, 16,9 ezer hektárt aranyra, ezüstre és rézre, 7,7 ezer hektárt pedig egyéb ásványokra adományozták. A vájnatelkeken kívül még 8,3 ezer hektár kültelek szolgált a bányászat céljaira, amelynek 1,5%-a volt a kincstári és 98,5%-a magánvállalkozóké.

A magánbányabirtokosok száma — akik 1914-ben a 109,7 ezer hektár összes bányaterület 86,3%-át művelték — évről-évre csökkenő és bár a magánosok

kezén levő bányabirtok területe növekedik, az összes bányaterületnek évről-évre nagyobb hányada esik a a kincstár javára.

Míg 1913-ban a bánya- és kohóipari termelésnek csak 8%-a jutott a kincstári művekre, 1914-ben már az összes termelésnek 10,5%-a esett a kincstári bánya- és kohóművekre. Az 1914. évben bekövetkezett hadiállapot is a kincstári bányászatra és kohászatra volt kedvezőbb, különösen a munkáshiány okozott a magánbányászatnál nagyobb nehézséget. Bánya- és kohóvállalataink 1914-ben 72.616 munkást foglalkoztattak, 10 és félezerrel (12,8%-kal) kevesebbet, mint 1913-ban. A munkások 19,0%-a a kincstári bányászatnál, 81,0%-a pedig a magánbányászatnál állott alkalmazásban. Száz hektárra átlag kincstári műveknél 92 munkás, a magánbányászatban csak 62 munkás jutott.

Az 1914. évi bányatermelésünk mennyiségének 92,6%-a, értékének pedig 60,7%-a a széntermelésre esik. A kiaknázott 91,7 millió m. mázsa szénkőszénből, amely 99,7 millió korona értéket képvisel, a barnaszén mennyisége 80,6 millió m.-mázsát, a fekete kőszéné 11,1 millió m.-mázsát tett. Az 1914-ben felszínre hozott barnaszén mennyisége az 1913. évi termeléssel szemben közel 9 millió m.-mázsával (10,0%-kal), a fekete kőszéné pedig több mint 2 millió m.-mázsával (15,5%-kal) csökkent. Bár a szénárak az 1914. évben tetemesen emelkedtek, az 1914. évi termelés értéke a termelés helyén a fekete kőszénnél m.-mázsánként csak 144,2 fillér (1913-ban 139,3), a barnaszénnél 103,7 fillér (1913-ban 100,5) volt. A fekete kőszén egy részéből 1,3 millió m.-mázsát püszentet 3,6 millió korona értékben, a barnaszén egy részéből pedig 1,1 millió m.-mázsát sajtoló szenet állítottak elő 2,3 millió korona értékben.

Az 1914. évi vasérctermelés az 1913. évben bányászott 20,6 millió m.-mázsával szemben 16,7%-kal csökkent, amely a termelés értékében is 2,9 millió korona apadással járt. A 17,2 millió m.-mázsát 60%-át, amely több mint 15 millió korona értéket képvisel, az iglói bányakapitányosi kerület szolgáltatta.

A termelt vasérből kohászati eljárás alá hazánkban mintegy 15 millió m.-mázsát, 2,2 millió m.-mázsát pedig további feldolgozásra külföldre szállítottak. Kohóink 1914-ben csak 4,8 millió m.-mázsát finomításra való nyersvasat és 123 ezer m.-mázsát öntött nyersvasat termeltek, míg az 1913. évben előállított nyersvas 6 millió m.-mázsát, az öntött nyersvas 140 ezer m.-mázsát tett. A finomításra való nyersvas az 1913. évi termelés értékével, 51,1 millió koronával szemben csak 40,3 millió korona értéket képviselt, az 1914-ben öntött nyersvas értéke pedig 2,3 millió koronát tett, 0,5 millió koronával kevesebbet, mint 1913-ban. A finomításra való nyersvas termelésében beállott 20,8%-os esés tehát nagyobb, mint a vasércbányászatnál tapasztalt csökkenés aránya (16,7%). Vasérctermelésünk 85,5%-a (1913-ban 86,2%-a) került ki magánbányákból.

Az 1914. évi aranytermelés 245 kg.-mal (8,4%-kal) 2670 kg.-ra szállt le. A termelés pénzürtéke azonban

csak 82% kal spadt, mert az arany ára különösen az 1914. év második felében lényegesen felszökött. A hazai aranybányászat 73,6% át végzik magánbányaművek s minthogy az aranybányászat a legkisebb kockázattal jár, a magántermelés aránya növekedik.

Ezüsttermelésük évek óta tartó folytonos csökkenését az 1914. évben emelkedés váltotta fel. A nyert ezüst 9144 kg.-ot, értéke pedig 831 ezer koronát tett (1913-ban 8696 kg. 820 ezer korona értékben) s ezenkívül még 137 ezer m.-máza ezüstércet 289 ezer korona értékben is felláttak bányáink. Az 1914. évi ezüsttermelés emelkedésének oka az 1914. évi nagyobb terjedelmű rézbányászat, mert ezüstbányászatunk csak melléküzeme a rézbányászatnak s főleg annak költségeit van hivatva csökkenteni. A réz és rézérc 1914. évi termelése ugyanis az 1913. évi 208 ezer m.-mázsról 772 ezer métermázásra (270,5%-kal) szökött fel. A rézércbányászat fokozása nem járt a kívánt eredménnyel: a nyert érc réztartalma csekélyebb volt, mert a rézárak emelkedése dacára a réz- és rézérc-termelés 270,5%-kal megnövekedett mennyiségének 23,4%-kal kisebb volt az értéke, mint 1913-ban. Bányás és kohótermelésünk kisebb jelentőségű áruai közül a kénkovaod, horganyérc, nyers antimon és antimonfém, ásványfesték, higany, szénkénes és a mangánérc bányászata csökkenést mutat, míg az ammoniumsulfid, antimonérc, ásványkátrány, földszurok, kén, kőolaj, ólom és vasgálic termelése többé-kevésbé növekedett. Az 1914. évben első ízben került megmérés alá a földgáz, amelyből 172 millió köbméter mennyiséget használtak fel.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Berinkei Győző* okleveles vegyész-mérnököt, budapesti lakost, a selmecbányai m. kir. bányáigazgatóságához a X-ik fizetési osztályba ideiglenes minőségű segédmérnökke kinevezte.

Ki lesz a Gyosz igazgatója? *Gratz Gusztáv* dr., az új külügyi osztályfőnök tudvalevőleg már letette a hivatalos esküt Bécsben a király előtt s a napokban elfoglalja hivatalát, melynek rendkívüli fontosságú külkereskedelmi ügyeivel különben már foglalkozik. *Gratz Gusztáv* távozása nagy gondot okoz a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének, melynek az új külügyi osztályfőnök igazgatója volt. Utódjára nézve még mindig nincs végleges megegyezés. Az egyetlen jelölt *Fenyő Miksa* dr., a szövetség vezető titkára, akinek rátermettsége a vezetőség összes tagjai előtt nyilvánvaló.

Az öntöttvasördék-bizottság, amelyet a kormány február 22-én 466-1917. M. E. szám alatt kelt rendeletével az öntöttvasördék forgalmának szabályozása végett létesített, dr. *Kornfeld Mór*ic báró vezérigazgató elnöklésével megkezdte működését. Helyisége a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületében (V. Mária Valéria-u. 10.) van.

Osztálygyűlés. Az orsz. Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztálya március 8-án az Országos Erdészeti Egyesület székházában osztálygyűlést tartott.

Új vasutvonal. A Felsőstübnya állomástól kiindulól Nagybányáig tervezett vasutvonal nyomjelzési munkálatai már befejeztettek. Ez az állami fővonalaként tervezett vasút nagy közgazdasági előnyöket biztosít s nagy lendületet fog adni a nyitrabányai szénszállításnak. Közvetlen összeköttetést fog létesíteni a budapest-marcheggi és budapest-rutikai fővonalak között Turócvármegyén át és a nyitrabányai szénhozáférhetőbbé teszi a zolyom-besztercebányai és garamberence-lévai, sőt a rutka-poprádfelkai vasúti vonalak mentén levő városok, községek, ipartelepek, tehát éppen azok számára, melyek eddig kizárólag a sziléziai szénre voltak utalva.

Lipták új gyárat alapít? Mint halljuk, *Lipták Pál* dr. Pestszentlőrincen nagyobb telket vásárolt gyáralapítás céljára. *Lipták* tudvalevőleg nemrég nagy végkielégítéssel hagyta el a nevére elnevezett és a Magyar Bank által átvett vállalatnak vezérigazgatói állását, ahol helyét *Cséri Róbert* foglalta el. *Lipták* vezérigazgatói állásáról való lemondása után alelnöki minőségben bent maradt a vállalat kötelékében és ma is betölti ezt a tisztséget. Ugy látszik azonban, hogy ez a pozíció ezt a törhetetlen ambíciójú szakembert nem elégíti ki, amit igazol az a körülmény, hogy most ipari téren újra önálló működési kört keres alkotási kedvének. Állíthatjuk, hogy amennyiben az új iparvállalata létrejön, ez a *Lipták* r.-t. jelenlegi működési körét nem érintheti. Ez teljesen bizonyos. Emlélgva az új gyár előreláthatólag az építőiparnak csak oly ágát öleli majd fel, melyet a *Lipták* r.-t. nem kultivál.

Meghívó. A Magyarhoni Földtani Társulat március 14-én délután 6 órakor a magy. kir. Természettudományi Társulat ülésében szakülést tart, amelyen előadást tartanak 1. *Szontagh Tamás* dr. Tanulmányutunk Szerbiában. 2. *Hallenegger Róbert* dr. A magyarországi talajtípusok kémiai összetételéről. A szakülés után a választmány ülészik.

A Salgótarjáni zsilvölgyi bányái. A Salgótarjáni Kőszénbánya r.-t. március 6-án tartott közgyűlésén előterjesztett igazgatósági jelentés részletesen beszámol arról, milyen nagy megpróbáltatásokat jelentett a vállalatra nézve a románok nyári betörése a Z-ii völgyébe. A románok zsilvölgyi tanyázásuk alatt raboltak, rongáltak és pusztítottak és különösen az aknáknban, a gépekben és felszerelésekben okoztak nagy károkat. Az ellenség kivorese után azonnal hozzáláttak az újjaalakítási munkálatokhoz. Már az elmúlt év utolsó hónapjában az egyes zsilvölgyi bányákból termeltek és a termelés azóta fokról fokra emelkedik. A hadművelet által okozott nagymérvű károk főlvétele folyamatban van.

Az évi mérleg az összes üzleti költségek és adók levonása után 5,468 058 K 34 f tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság indítványára ebből az értékesítésből tartalékalap javára 400.000 K-t, az igazgatóság és tisztviselők jutalékára 352.605 K 83 f-t, a tisztviselői nyugdíjalapra 75.000 K-t, a társuladák javára 240.000 K-t, a dr. *Chorin Ferenc* munkásgyermekeket segítő alap javára 25.000 K-t, a háboruban elesett társulati munkások özvegyei és árvái javára létesített alapítvány gyarapítására 200.000 K-t, osztalékra részvényenként 25 K-t összesen 2,750.000 K-t fordítanak, a megmaradó 23.452 K 51 f-t az 1916. évről áthozott 1,809.787 K 92 f-rel együtt, összesen 1,833.240 K 43 f-t az 1917. év számlája javára előírják. Végül egyhangulag beválasztották az igazgatóságba dr. *Chorin Ferenc*, *Fellner Henrik*, *Frischmann J.* Frigyes, *Lánczy Leó*, *Reimann Lázár* dr. *Reiner Ede* és *Weisz Fülöp*.

Tőkeemelés. A Magyar vegyipari gépgyár r. t. legutóbb tartott közgyűlése elhatározta az alaptőkének 600.000 K-ról 1 millió K-ra való felemelését oly módon, hogy a jelenleg forgalomban levő 2500 darab 240 K n. é. részvényt 3000 darab 200 K n. é. részvényre cserélik be (5 régi részvény helyett 6 új részvényt kapnak a részvényesek) és 2000 darab 200 K n. é. új részvényt bocsátanak ki, amelyre a jelenlegi részvényesek 3:2 arányban pari árfolyamon február 21-ig elővételi joggal bírnak.

A *Földhütte Tiegelgusstahlfabrik (Bécs)* részvénytőkéjét 20.000 drb egyenként 400 K n. é. új részvény kibocsátása útján 20 millió K-ról 28 millió K-ra emeli fel. Az új részvényt a részvényeseknek 800 K árfolyamon fogják felajánlani.

A bihari alumínium-telepek. Már háboru előtt foglalkoztak geológusaink a bihari alumíniumérc telepekkel, amelyeket a legutóbbi időkig művelés nélkül hagytak. A háboru alatt a katonai kincstár kezdte meg a magyar alumínium telepek kihasználását és a múlt évben a nyert 200.000 tonna ércből 120.000 tonna tiszta alumíniumfémot állított elő, ami az érc kiváló minőségéről tanuskodik.

ban fával fűtöttek. A velünk való háboru kitörésekor az állami üzemek szükségletüknek alig 8—10 százaléka feletti rendelkeztek. A romániai szénbányákban csak alacsony kalória értékű barna szenet tárolnak. A nyert szenet kizárólag a vasutak használják és petróleummal való leöntés által fokozzák a tüzelőértékét. Jelenleg fűtőanyagokban nagy hiány van Romániában és részben ez a körülmény okozza azt, hogy a vasutak még nem állhatnak a magánforgalom rendelkezésére.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Ungarische Gummiwarenfabriks-Aktiengesellschaft. In der jüngst abgehaltenen Sitzung der Direktion der Ungarischen Gummiwarenfabriks-Aktiengesellschaft wurden die Rechnungsabschlüsse per 31. Dezember 1916 festgestellt. Die Bilanz ergibt ohne Berücksichtigung des Gewinnvortrages und nach Zuweisung von 250.000 K an den Amortisationsfonds einen Reingewinn von 3.922.812 K gegen 1.929.027 K im Vorjahre. Die Direktion hält es unter den obwaltenden Umständen für geboten, besonders reichliche Reservierungen vorzunehmen und wird der Generalversammlung beantragen, 1.000.000 K für Rückstellungen gegen laufende Engagements, 500.000 K zur Erhöhung der Steuerreserve auf 1.000.000 K, 500.000 K für Amortisation solcher Einrichtungen, deren Wert durch den Krieg ausserordentlich vermindert worden ist, insgesamt somit 2.000.000 K zu reservieren. Aus dem sich sodann ergebenden Reste soll nach Bestreitung der statutenmässigen Tantiemen auf das im Jahre 1916 von 4.500.000 K auf 600.000 K erhöhte Kapital eine Dividende von 20 Procent gleich 40 K gegen 16 1/3 Procent gleich 33 K im Vorjahre verteilt, ferner dem Beamtenpensionsfonds ein Beitrag von 320.000 K zugewiesen werden, wodurch sich dieser auf 1.000.000 K erhöht.

Die Goldausbeute Transvaals. Die Golderzeugung der in der Transvaal Chamber of Mines vereinigten Minen, einschliesslich derjenigen der Aussendistrikte, betrug im Dezember 1916 774.462 Unzen Gold im Werte von 3.289.705 Pfund Sterling gegen 781.111 Unzen im Werte von 3.317.949 Pfund Sterling im Dezember 1915. Die Ausbeute seit Januar 1913 hat sich folgendermassen entwickelt:

	1916	1915	1914	1913
Januar	3.344.948	3.037.058	2.768.470	3.353.116
Februar	3.201.063	2.872.408	2.660.186	3.118.352
März	3.384.121	3.202.514	2.917.346	3.358.050
April	3.205.648	3.160.651	2.904.924	3.364.358
Mai	3.303.377	3.243.347	3.059.340	3.373.998
Juni	3.236.767	3.208.224	3.049.558	3.173.382
Juli	3.200.000	3.272.258	3.111.398	2.783.917
August	3.318.000	3.307.975	3.024.037	3.092.754
September	3.377.000	3.299.423	2.982.630	2.999.686
Oktober	3.365.647	3.388.122	3.116.754	3.051.701
November	3.326.253	3.317.539	3.040.677	2.860.788
Dezember	3.289.705	3.317.949	2.952.755	2.857.938

Jahresumsatz 39.452.524 38.627.461 35.588.075 37.353.040

Danach ist die Golderzeugung im Dezember 1916 sowohl hinter der des Vormonats als auch hinter der in dem entsprechenden Monat des Vorjahres zurückgeblieben. Die Gesamterzeugung im Jahre 1916 ist dagegen um mehr als 800.000 Pfund Sterling grösser als im Jahre 1915.

Steinkohlen-A.-G. Beckwa-Hohndorf-Vereinigfeld b. Lichtenstein. Der Bericht für das Geschäftsjahr 1916 verbreitet sich über die bergbaulichen Verhältnisse der Grubenanlagen der Gesellschaft und die technischen Massnahmen der Verwaltung. Nach 206.337 (im Vorjahre 342.811) Mk. Abschreibungen verbleibt ein Reingewinn von 476.940 (617.301) Mk., aus dem 150 Mk. (wie i. V.) Dividende auf die Aktie verteilt und 12.206 (10.280) Mk. vorgetragen werden sollen. Dass der Gewinn

kleiner ist als im Vorjahre, hängt in der Hauptsache mit den höhern Löhnen und den grösseren Aufwendungen für Betriebszeug usw. zusammen. Die laufenden Schulden betragen 154.227 (107.762) Mk. An Wertpapieren des Verfügungsbestandes werden anderseits 741.800 (501.030) Mk., an Bankguthaben 481.702 (571.832) Mk., an sonstigen Aussenständen 350.247 (408.333) Mk. ausgewiesen. Die Vorräte sind mit 104.015 (101.790) Mk. bewertet.

Neuerlicher Rückgang der englischen Kohlenausfuhr. Im Jahre 1916 hat die Gesamtkohlenausfuhr Englands (inklusive Bunkerkohle) 54.1 Millionen Tonnen betragen gegen 98 3 Mill. Tonnen im letzten Friedensjahre 1913. Ohne Bunkerkohle stellte sich die Ausfuhr in den letzten Jahren wie folgt: 1913: 74.6 Millionen Tonnen, 1914: 60 Millionen Tonnen, 1915: 44.2 Millionen Tonnen, 1916: 41 Millionen Tonnen. Die Steinkohlenausfuhr Englands ist sonach kontinuierlich gesunken und hat pro 1916 nicht viel mehr als die Hälfte der im letzten Friedensjahre zum Export gebrachten Menge betragen.

Halleische Maschinenfabrik und Eisengiesserei A.-G. in Halle. Die Gesellschaft erzielte in 1916 einen Betriebsgewinn von 932.866 (i. V. 575.002) Mk. Zinsen und Kursgewinn erbrachten 210.352 (194.226) Mk. Geschäftskosten erforderten demgegenüber 447.356 (411.793) Mk., Kursverlust an Effekten: 114.449 (0) Mk., Abschreibungen 49.012 (50.703) Mk. Es ergibt sich ein Überschuss von 541.089 (319.206) Mk. Hieraus soll an den Aufsichtsrat ein Betrag von 25.322 (12.910) Mk., an den Vorstand 47.916 (27.605) Mk. gezahlt, ferner eine Dividende von 25 % (15 %) ausgeschüttet und 17.851 (8690) Mk. vorgetragen werden. In der Bilanz erscheinen Wertpapiere mit 2.267.308 (1.792.257) Mk., Bankguthaben mit 1.013.929 (1.429.328) Mk., Debitoren mit 1.359.303 (1.060.110) Mk., Kreditoren einschliesslich Rückstellung für Talonsternern, Gewinnbeteiligung der Arbeiter und Beamten und Anzahlungen auf bestellte Arbeiten mit 2.059.263 (1.942.979) Mk. Das Unternehmen ist auf Monate hinaus in fast allen Werkstätten gut beschäftigt. Das Bankguthaben ist bis zur Fertigstellung des Berichtes auf über 2 Millionen Mk. gewachsen.

Magyar szabadalmak 46.594. és 50.938. vegy-technikai vonatkozásban óriási jelentőségűek a

brikettáló-ipar

szempontjából, különösen pedig a szulfid cellulose-lug értékesítésénél aknázandók ki Magyarországon. Engedményesek, engedélyesek és más érdeklődők kerestetnek. Kérdézkódásokat „Szabadalom” jelige alatt **Blockner J. hirdetője** Budapest, IV. ker., Sarmelweis-utca 4. továbbít.

Schulz & Co.
OKL. MÉRŐKÖR

GYÁRKÉMÉNYEK-KAZANBEFALAZÁSOK.

BUDAPEST VI. ARÉNA ÚT. 80. SZÁM. TELEFON 11.111

SCHULZ
602TEGLAGYARAN. R. T.